

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	Marek Hattas, primátor mesta Nitra
Číslo materiálu:	799/2021
Názov materiálu:	Návrh Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra v znení dodatkov č. 1, 2, 3 a 4
Spracovateľ:	Mgr. Dagmar Bojdová, vedúca odboru kultúry Mgr. Iveta Žitňanová, referentka pre pamätihodnosti
Napísal:	Mgr. Iveta Žitňanová, referentka pre pamätihodnosti
Prizvať:	-
Dátum rokovania MZ:	22.04. 2021
Dátum vyhotovenia:	08.04. 2021
Návrh na uznesenie:	<i>„ na osobitnej strane“</i>
Podpis predkladateľa:	

Mestské zastupiteľstvo v Nitre

prerokovalo

Návrh Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry v znení dodatkov č. 1, 2, 3 a 4

uznieslo sa na vydaní

Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry v znení dodatkov č. 1, 2, 3 a 4

ukladá

vedúcemu odboru kultúry MsÚ v Nitre

zabezpečiť:

- prostredníctvom referátu klientskeho centra služieb vyvesenie vydaného znenia Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č.5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry na úradnej tabuli mesta Nitry

T: do 10 dní

- prostredníctvom referátu informačných technológií zverejnenie vydaného znenia Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č.5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry

T: do 30 dní

K: referát organizačný

Návrh DODATKU č. 5

k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5 /2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra v znení dodatku č. 1, 2, 3 a 4

Mestské zastupiteľstvo v Nitre v súlade s § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov sa uznieslo na vydaní tohto dodatku č. 5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra:

1. V ustanovení § 5 ods. 3 sa vypúšťa znenie:
„útvar kultúry, športu a cestovného ruchu“ a nahrádza sa znením:
odbor kultúry
2. V ustanovení § 6 ods. 1 sa vypúšťa znenie:
„útvar kultúry, športu a cestovného ruchu,“ a nahrádza sa znením: *odbor kultúry,*
3. V ustanovení § 6 ods. 2 sa vypúšťa znenie:
„oddelenie kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odbor kultúry*
4. V ustanovení § 7 ods. 1 a 2 sa vypúšťa znenie:
„oddelenia kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odboru kultúry*
5. V ustanovení § 8 ods. 1 sa vypúšťa znenie:
„oddelenie kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odbor kultúry*
6. V ustanovení § 9 v zátvorke sa vypúšťa znenie:
„oddelenie kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odbor kultúry*
7. V ustanovení § 9 ods. 3 sa vypúšťa znenie:
„komisii MZ v Nitre pre kultúru, komisii MZ v Nitre pre územné plánovanie a investičnú činnosť“ a nahrádza sa znením: *komisii MZ v Nitre pre kultúru a kreatívny priemysel, komisii MZ v Nitre pre územné plánovanie, architektúru, verejný priestor a investičnú činnosť*
8. V ustanovení § 10 v zátvorke sa vypúšťa znenie:
„oddelenie kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odbor kultúry*
9. V ustanovení § 11 ods. 4 sa vypúšťa znenie:
„oddelenie kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odbor kultúry*
10. V ustanovení § 14 ods. 2 sa vypúšťa znenie:
„oddelenia kultúry a športu“ a nahrádza sa znením: *odboru kultúry*
11. V ustanovení § 14 ods. 10 sa vypúšťa znenie:
„komisia MZ v Nitre pre kultúru, v prípade nehnuteľných kultúrnych pamiatok a pamätihodností aj komisia MZ v Nitre pre územné plánovanie a investičnú činnosť“ a nahrádza sa znením: *komisia MZ v Nitre pre kultúru a kreatívny priemysel*
12. V ustanovení § 14 ods. 11 sa vypúšťa znenie:
„VZN č. 1/2001“ a nahrádza sa znením: *VZN č. 9/2019*
13. V poznámke pod čiarou k odkazu č. 7 sa vypúšťa znenie: „VZN č. 1/2001“ a nahrádza sa znením: *VZN č. 9/2019*
14. V ustanovení § 14 ods. 15 sa vypúšťa znenie:
„§ 33 ods. 9 písm. b) a § 36 písm. e) VZN mesta Nitra č. 6/2005 o miestnych daniach“ a nahrádza sa znením:
§ 10 ods. 9 a § 11 VZN mesta Nitra č. 12/2012 o miestnych daniach
15. Príloha VZN č.5/2009 v znení dodatkov č. 1 – 4 Evidencia pamätihodností sa týmto dodatkom č.5 dopĺňa o ďalšie pamätihodnosti uvedené v prílohe tohto dodatku.

Dodatok č. 5 k VZN č. 5/2009 bol schválený na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Nitre dňa uznesením č. a nadobúda účinnosť

Marek Hattas
primátor mesta Nitry

Mgr. Martin Horák
prednosta Mestského úradu v Nitre

Návrh Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra - príloha č. 6

A - Hmotné nehnuteľné veci, profánne stavby

Č.	Pamätihodnosť		K.ú.	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcel.č.	Význam, stručná charakteristika	Evid.č., rozhodnutie mesta o zápise
1.	Meštiansky dom		Nitra	Farská ul.	15	1300	1319	<p>Architekt: nezistený, realizácia: pol. 19. storočia. Pamiatková hodnota spočíva v súhrne historických, urbanistických, architektonických a umelecko-remeselných hodnôt. Dvojpodlažný dom so zachovanou uličnou fasádou druhého nadzemného podlažia je postavený na staršom základe s historickou pivnicou.</p> <p>Fasáda je z druhej polovice 19. stor., historizmus, s neoslohovým riešením priečelia, pravdepodobne s inšpiráciami v renesančnom dekoratívizme.</p> <p>Dodnes sú zachované všetky štukové prvky vrátane kamenných parapetov a kamenných nadokenných ríms. V jadre domu sa zachovalo pôvodné, funkčné a využívané kamenné schodisko s liatinovým zábradlím. V prejazde vedúcom do dvorovej časti sú zachované historické posuvné drevené dvere vedúce na schodisko. Na uličnej fasáde sú v rámci bytových priestorov zachované pôvodné okná s vnútornými okenicami (reštaurované v roku 2016). Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre; Nitrianske kultúrne dedičstvo, o.z.</p>	
2.	Dom Trejbalovcov		Nitra	Fraňa Mojtu	7	254	1798	<p>Architekt: Václav Jiránek Staviteľ: Stavebné družstvo Nitra Projekt: 1922 / realizácia: 1923. Dom patrí v Nitre popri Štátnej obchodnej škole (dnes Spojená škola na Cintorínskej ul.) k najpríznačnejším prejavom rondokubizmu v meste. Ide o najhlbšie pochopenie pražského kubistického úsila v Nitre. V dome žila Ludmila, rodená Trejbalová, neskôr Šapošnikovová-Aujeská, prvá slovenská pilotka. Zdroj: Novák, J., Pročka, R. Architektúra 20. st. v Nitre, str. 34</p>	
3.	Rodinné domy na Damborského ulici		Nitra	Damborské-ho	6, 8, 10, 12	1466 1467 1468 1469	2106- 2113/2	<p>Architekt: Václav Jiránek Staviteľ: Stavebné družstvo Nitra Projekt: 1923 / realizácia: 1923. Domom dominuje centrálny rizalit, na ktorých uplatnil architekt základné dekoratívne prvky rondokubizmu, páry kruhových terčikov, rímsy a tiež rondokubistické oblúčky nad oknami v strešných štítoch. V dome na Damborského 8 žil Ján Damborský (1880 – 1923) kňaz, jazykovedec, autor Slovenskej mluvnice a gymnaziálny profesor, po ktorom bola ulica neskôr pomenovaná. Zdroj: Novák, J., Pročka, R. Architektúra 20. st. v Nitre, str. 34</p>	

4.	Budova Okresného úradu, bývalého Krajského národného výboru		Nitra	Štefánikova tr.	69	39	1908	<p>Architekt: Štefan Zhorella Staviteľ: Pozemné stavby Nitra Projekt: 1955 / realizácia: 1956 Palác KNV (dnes sídlo OÚ) je najreprezentatívnejšou architektúrou v meste postavenou v duchu socialistického realizmu. Ustúpením budovy od ulice, dnešnej Štefánikovej triedy, vzniklo pred jej hlavným priečelím menšie námestie, na ktorom v roku 1960 pribudol pamätník oslobodenia mesta so sochou sovietskeho vojaka od nitrianskeho rodáka, akad. sochára Tibora Bartfaya. Väčšinu prvkov socialistického realizmu architekt sústredil na hlavné priečelie budovy. Zdroj: Novák, J., Pročka, R. Architektúra 20. st. v Nitre, str. 116-117</p>
5.	Obchodný dom Prior		Nitra	Štefánikova tr	48	73	1189	<p>Architekt: Ivan Matušík, Pavol Lichard, staviteľ: Pozemné stavby Nitra, projekt: 1967-1969/ realizácia: 1969-1974. Neskoromodernistickú stavbu predstavuje robustný kvadratický blok, ktorý nesie na svojich pilieroch železobetónová skeletová koňtrukcia v duchu corbusierovských princípov modernej architektúry. Až do 90. rokov si OD udržal svoj pôvodný vzhľad. Uvoľňovaný keramický obklad bol nahradený ľahším plastovým. Výmenou majiteľov došlo aj k úpravám vnútorného členenia prevádzky. Odhliadnuc od toho je OD Prior jednou z najhodnotnejších stavieb 2. polovice 20. st. v Nitre. Zdroj: Novák, J., Pročka, R. Architektúra 20. st. v Nitre, str. 158-159</p> <p>Stavba v minulosti zásadným spôsobom svojim umiestnením narušila historickú, urbanistickú a architektonickú štruktúru mesta, ktorá tvorila jeho historickú identitu.</p>
6.	Divadlo Andreja Bagara		Nitra	Svätoplukovo námestie	4		1582/1	<p>Architekt: Juraj Hlavica, Mária Žitňanský, Štefánia Rosincová Staviteľ: Pozemné stavby Nitra Projekt: 1981-1983/ realizácia: 1982-1992, projekt divadla priamym zadaním získal Projektový ústav kultúry, kolektív Hlavica, Žitňanský, Rosincová. Projekt mal charakter ťažkej statickej monumentálnej neskoromodernistickej stavby, zároveň však už s prvkami postmoderny, uplatnenými v exteriéri aj interiéri. Stavba hmôt je vyvedená od základného kubusu. Monumentálny účinok divadla umocňuje kamenný obklad železobetónového skeletu a plášťa. Po prešovskom divadle bol objekt DAB druhou stavbou, ktorá po roku 1918 vznikla pre divadelné účely na Slovensku. Zdroj: Novák, J., Pročka, R. Architektúra 20. st. v Nitre, str. 171</p> <p>Stavba v minulosti zásadným spôsobom svojim umiestnením narušila historickú, urbanistickú a architektonickú štruktúru mesta, ktorá tvorila jeho historickú identitu.</p>

Návrhu Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra - príloha č. 6

B - Hmotné nehnuteľné veci, profánne stavby – umelecké plastiky, exteriérové sochy a súsošia

Č.	Pamätihodnosť		K.ú.	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcel.č.	Význam, stručná charakteristika	Evid.č., rozhodnutie mesta o zápise
1.	Pešia zóna s umeleckým inventárom		Nitra	Štefánikova tr.			1413/1	Pešia zóna nadobudla svoju novú tvár 15. apríla 1996. Slávnostne otvorená bola 5. 7. 1996. Architektonické riešenie aj s umeleckými dielami v duchu veľkomoravských tradícií vytvorili nitrianski architekti a výtvarníci zo združenia Nitrava pod vedením Ing. arch. Tibora Zelenického: Blatnický meč ako symbol mieru, Studňa z bronzu, Žulová fontána, Poklapy s motívom archeonálezov slovansko - avarského obdobia, Hudobné hodiny, Náročná pitná fontána - posedenie pri fontáne, Svätoplukove prúty. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre	
2.	Medený kvet		Nitra	Vajanského	1	1551	2175/1	Lokalita: areál ZUŠ J. Rosinského v Nitre, vznik: 1968-71, autor: akad. sochár Tibor Bartfay Socha od nitrianskeho rodáka vznikla za účelom dotvorenia verejného priestranstva na sídlisku Chrenová v Nitre. Kvôli poškodeniu bola socha v roku 2010 z pôvodného miesta odstránená. Mesto Nitra vstúpilo v r. 2017 – 2018 do spoločného projektu so ZUŠ J. Rosinského v Nitre „Bartfay medzi nami“. Výsledkom snaženia bola obnova a opätovné osadenie sochy do verejného priestoru. Motívom medenej plastiky z rokov 1968-71 je kvet, zhmotnený pomocou monumentalizácie tvaru a hmoty. Predmetné dielo zastáva dôležité miesto v sochárskej tvorbe, pretože preukazuje autorov nový prístup k abstrahovaniu. Vzhľadom na dobu vzniku, celkovú tvorbu autora, možno plastikú Medený kvet zaradiť medzi najhodnotnejšie diela doby, realizované vo verejnom priestore mesta Nitra. Z dôvodu zásadnej zmeny pôvodnej lokality dielo po reštaurovaní v r. 2017 nebolo možné vrátiť na pôvodné miesto osadenia. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre	
3.	Siréna		Nitra	Vajanského	1	1551	2175/1	Lokalita: areál ZUŠ J. Rosinského v Nitre, vznik: 1968-71, autor: akad. sochár Tibor Bartfay. Socha od nitrianskeho rodáka vznikla za účelom dotvorenia verejného priestranstva na sídlisku Chrenová v Nitre. Pôvodne bola situovaná nad betónovou vodnou nádržou pred obytným domom F, odkiaľ bola odstránená v roku 1999 v dôsledku poškodenia. Mesto Nitra vstúpilo v r. 2017 – 2018 do spoločného projektu so ZUŠ J. Rosinského v Nitre „Bartfay medzi nami“. Výsledkom snaženia bola obnova a opätovné osadenie sochy do verejného priestoru. Motívom plastiky je bájna morská panna, podľa gréckej mytológie žijúca na ostrove sirén, vábiaca svojim neodolateľným spevom námorníkov, aby ich zahubila. Majster tu pracuje so zjednodušaním tvaru a hmoty, zbavuje dielo zbytočných detailov a foriem. Z dôvodu zásadnej zmeny pôvodnej lokality – betónová vodná nádrž sa prebudovala na detské pieskovisko – dielo nebolo možné vrátiť na pôvodné miesto. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre	

4.	Reč hudby / Ruky / Pocta hudbe		Nitra	Vajanského 1 (originál), sídl. Chrenová I. (kópia)	1	1551	2175/1	Lokalita: areál ZUŠ J. Rosinského v Nitre (originál), sídl. Chrenová I, medzi blokmi bytových domov A a B (kópia). Vznik: 1968 - 69 autor: akademický sochár Tibor Bartfay. Betónová plastika od nitrianskeho rodáka vznikla v rokoch 1968-69 za účelom dotvorenia verejného priestranstva na sídlisku Chrenová v Nitre, odkiaľ bola kvôli poškodeniu odstránená v roku 2010. Mesto Nitra vstúpilo v r. 2017 – 2018 do spoločného projektu so ZUŠ J. Rosinského v Nitre „Bartfay medzi nami“. Výsledkom bola obnova a opätovné osadenie sochy do verejného priestoru. Motívom plastiky sú ruky, stvárnené od predlaktia až po jednotlivé prsty vztýčené vo vertikálnej polohe, boli poctou otcovi Júliusovi Bartfayovi a jeho dielu. V r. 2018 bol zreštaurovaný originál diela a zhotovený autorský odliatok bol osadený na pôvodnom mieste originálu. Plastikou Ruky možno zaradiť medzi najhodnotnejšie diela verejného priestranstva 60. rokov, ktoré na Slovensku v tom čase vznikli. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre
5.	Kinetická plastika		Nitra	Výstavná - výstavnisko Agrokomplex, nádvorie medzi pavilónmi B a C	4	654	1 106	Lokalita: výstavnisko Agrokomplex, nádvorie medzi pavilónmi B a C, vznik:1971. Autor: Anton Cepka. Dielo je reprezentatívnym príkladom konštruktívno-kinetickej etapy autorovej monumentálnej tvorby z prelomu 60. a 70 rokov. Plastika je pohyblivou kompozíciou kruhových foriem vyplnených subtílnym mriežkovým rastrom s tromi samostatne sa pohybujúcimi plnými plechovými diskami. Pre niektoré chýbajúce časti v súčasnosti nie je prezentovaná v kompletnom stave. Zdroj: Nitrianske kultúrne dedičstvo, o.z.
6.	Cvičiace dievčatko / Dievčatko so švihadlom		Nitra	zelená plocha v križovatke ulíc Schurmanno- va, Ďurkova			949	Lokalita: zelená plocha v križovatke ulíc Schurmannova, Ďurkova; vznik: 1966 Autor: akad. sochár Valér Vavro. Materiál: hydronárium. Plastika dievčatka z hydronálie v životnej veľkosti preskakujúceho švihadlo je jednou z dvoch verzí tohto námetu, ktoré vytvoril v roku 1966 piešťanský sochár Valér Vavro pre Nitru ako výtvarné dotvorenie verejného priestoru nového moderného sídliska Párovce II. Autor patrí k významnej slovenskej výtvarnej generácii, tzv. Generácii 1909, ktorá od 40. rokov 20. storočia tvorila základy slovenského sochárstva. Zdroj: Nitrianske kultúrne dedičstvo, o.z.

Návrhu Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra - príloha č. 6

C - Hmotné nehnuteľné veci, sepulkrálne – náhrobná architektúra (hroby, hrobky, náhrobky a náhrobníky)

Č.	Pamätihodnosť		K.ú.	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcel.č.	Význam, stručná charakteristika	Evid.č., rozhodnutie mesta o zápise
1.	Hrob s náhrobníkom IV – 17		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.			2164	Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Významná osobnosť – Demeter Ďurčanský (1855 – 3.3. 1922). Vyštudoval filozofiu a teológiu v seminári v Nitre. V novej ČSR 1918 sa stal rektorom tamojšieho teologického seminára, súčasne správcom Diecéznej knižnice, v r. 1921 veľprepoštom a generálnym vikárom. Patril medzi uvedomelých slovenských národovcov, po vzniku ČSR vznikla 10. decembra v Nitre Slovenská národná rada a do jej čela zvolili Demetera Ďurčanského. Nitra sa stala slovenským mestom a Demeter Ďurčanský sa o to pričínili. Zdroj: Pažitný, A.: Významné osobnosti Nitra. Nitra 1998, str. 34 - 36; archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017	
2.	Hrob s náhrobkom V – 99		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.			2164	Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Hrobka patrí pôvodne židovskému rodu. Alexander Veró (1830 – 1916) ako veľkopodnikateľ významne ovplyvnil hospodársku situáciu v meste a prispel k jeho rozvoju v oblasti poľnohospodárstva a priemyslu. Rodina vlastnila továreň na hospodárske stroje: zariadenia do mlynov, liehovarov a tehelní a tiež zlievareň. Zdroj: archív KPÚ Nitra; Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017	
3	Hrob VI – 331		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.			2164	Hodnota: historická, spoločenská. Objednávateľ/zosnulí: rod. Trejbal / rod. Trejbal, Mojto. Významná osobnosť – Ludmila Šapošniková Aujeská, rod. Trejbalová (1906 – 1985), prvá slovenská pilotka. Za manžela si vzala ruského pilota a konštruktéra Nikolaja Šapošnikova. V roku 1930 ako prvá Slovenka zložila skúšky zo športového lietania. Manžel jej skonštruoval originálne ľahké lietadlo zvané „Vrabčiak“. Vyrastala v dome na ul. Fraňa Mojtu 7. Neskôr si za manžela vzala vplyvného nitrianskeho podnikateľa Jozefa Aujeského. Zdroj: archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017	
4	Hrob s náhrobníkom VII – 100		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.			2164	Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Sloh: moderna. Významná osobnosť - František Mojto (1885 – 1971), pedagóg, autor učebníc, politik, starosta Nitra. Je autorom viacerých učebníc slovenského jazyka, literatúry, zemepisu. Ako reprezentant autonomistickej HSLS vykonával v r.1929-1935 funkciu poslancu Národného zhromaždenia v Prahe. 21. septembra 1932 ho zvolili za starostu Nitra. V tejto funkcii bol opakovane až do roku 1945. V Nitre prežil so svojou rodinou 49 rokov, počas ktorých všetko svoje úsilie i kontakty zameril na povznesenie Nitra. Jedna z ulíc Nitra je pomenovaná jeho menom. Zdroj: Pažitný, A.: Významné osobnosti Nitra. Nitra 1998, str. 101-102; archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017	

5	Hrob s náhrobkom VIII – 899		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Významná osobnosť - MUDr. József Chrenóczy-Nagy (1818 - 1892), hlavný župný lekár, prírodovedec, vyštudoval filozofiu vo Váci, medicínu v Pešti a vo Viedni. V r. 1848 – 1890 bol hlavným župným lekárom, zavádzal rôzne metódy boja s chorobami epidemického charakteru, najmä s cholérou. Založil Nitriansku lekársko – prírodovedeckú spoločnosť a neskôr Lekársko – lekárnický a prírodovedecký spolok. Úspešne reprezentoval Nitru vo svete medicíny a vedy. V r. 1886 sa stal kráľovským radcom, v r. 1858 členom Uhorskej akadémie vied. Publikoval množstvo rozsiahlych prác v oblasti medicíny. Bol tiež známym ornitológom Uhorska a priekopníkom tejto vednej oblasti na Nitriansku. Zdroj: archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017; archív odboru kultúry MsÚ v Nitre
6	Hrob s náhrobkom IX – 218		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Sloh: historizmus. Zosnulí: rod. Aujeszky. Členovia rodiny sú známi pre hospodársky významné podnikateľské aktivity v meste. V roku 1895 kúpil mlynár Jozef Aujeszky biskupský mlyn pod hradom na Sihoti a postavil nový turbínový mlyn s vlastným dynamom, ktoré dodávalo elektrinu pre 85 žiaroviek. V mlyne sa rozsvietilo prvé elektrické svetlo v Nitre (1904); Zdroj: archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017; archív odboru kultúry MsÚ v Nitre
7	Hrob s náhrobníkom IX – 421		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	Spoločný hrob rehole piaristov. Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Sloh: historizmus. Okrem iných sú v spoločnom hrobe pochovaní: Imre Erdösi (1814 – 1890) rehoľný kňaz, pedagóg, hrdina bitky pri Branisku; Lajos Alleker (1851 – 1895) rehoľný kňaz, pedagóg, spisovateľ, botanik; Gellért Váry (1843 – 1929) rehoľný kňaz, pedagóg, spisovateľ, ako mladý napísal knihu o gréckom umení; PhDr. Cyril Mária Guniš (1901 – 1974) rehoľný kňaz, pedagóg, jazykovedec, autor jazykových učebníc. Zúčastnil sa protifašistického odboja, pomáhal židovským rodinám, za čo bol po vojne vyznamenaný vojenskou medailou Za zásluhy I. stupňa. Zdroj: archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017. Pažitný, A.: Významné osobnosti Nitry. Nitra 1998, str. 53
8	Hrob s náhrobkom IX – 422		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	Hodnota: historická, spoločenská, umelecko-remeselná. Sloh: historizmus. Významná osobnosť – József Ronchetti (1839 – 1904), kominár, majster, zakladateľ hasičského zboru. Bol predsedom Uhorského krajinského kominárskeho zväzu, predsedom Hornouhorskej priemyselnej korporácie, ministerským priemyselným radcom, členom mestského zastupiteľstva a starostom obce Zobor. Významná osobnosť – Oszkár Ronchetti (1874 – 1959), kominár, majster, veliteľ hasičského zboru. Po vyhlásení ČSR zohral kľúčovú úlohu pri odovzdávaní mesta čs. vojsku, ktoré prišlo do Nitry 10. decembra 1918. Zdroj: archív KPÚ Nitra, Pročka, R.E.: Podnet na vyhlásenie nehnuteľnej veci za NKP. 2017; Pažitný, A.: Významné osobnosti Nitry. Nitra 1998, str. 121-123
9	Hrob s náhrobkom XI – 1348		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	Hodnota: historická, spoločenská. Významná osobnosť - Ján Mrva (1895 – 1980), mestský policajný komisár, publicista, historik, zberateľ, národovec Ako vojak čs. vojska sa v decembri 1918 dostal do Nitry, počas vpádu maď. vojsk na Slovensko sa postavil do čela mobilizácie v Nitrianskej župe. V r. 1926-1944 bol mestským policajným komisárom, pre účasť v protifašistickom hnutí bol gestapom väznený. Po Februári 1948 v rámci „akcie B“ s rodinou vysťahovaný, v r. 1963 sa vrátil do Nitry, písal články o histórii Nitry, bol známy zberateľ starých fotografií Nitry, pre ich veľkú historickú hodnotu boli použité v publikáciách k dejinám Nitry. Zdroj: Pažitný, A.: Významné osobnosti Nitry. Nitra 1998, str. 102 - 103

10	Hrob s náhrobníkom XI – 1238		Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	<p>Hodnota: historická, spoločenská</p> <p>Významná osobnosť- MUDR. Štefan Fraštacký (1900 – 1983), chirurg, zasluhovaný lekár. Po bombardovaní Nitry 26. marca 1945 prejavil nadľudský chirurgický výkon, keď personál pod jeho vedením nepretržite operoval a zachraňoval životy okolo 1300 ťažko ranených. Po vojne sa nitrianska chirurgia stala známou na Slovensku i v európskom meradle. Po mnohých štúdiách a pokusoch použil hrubé črevo ako transplantát pri nahradení niektorých ľudských orgánov. Svojou priekopníckou prácou oboznamoval svet o Nitre – mieste svojho pracoviska a lekárskeho úspechu.</p> <p>Zdroj: Pažitný, A.: Významné osobnosti Nitry. Nitra 1998, str. 42 - 43</p>	
11	Hromadné hroby s náhrobníkmi XI - 614, 698	 	Nitra	Mestský cintorín, Cintorínska ul.		2164	<p>Hodnota: historická, spoločenská</p> <p>Dva spoločné hroby, v ktorých je pochovaných vyše 50 obetí bombardovania Nitry počas 2. sv. vojny. Mesto Nitra v r. 2009 odhalilo obetiam bombardovania na mestskom cintoríne pamätne tabule. Nápis na tabuliach náhrobníkov znie: „Na tomto mieste sú pochované obeť bombardovania mesta Nitry dňa 26.3.1945.“ Veľkou jarnou ofenzívou Červenej armády namierenej proti ustupujúcej nemeckej armáde boli 26. marca 1945 zasiahnuté medzi inými tržnica a hlavná ulica, v predveľkonočnom období plné ľudí. Presný počet strát na ľudských životoch sa dá ťažko zistiť, pretože boli medzi nimi okrem Nitranov aj prechádzajúci utečenci a návštevníci z okolitých dedín. Obete, ktoré si príbuzní neodviezli zo zhromaždišťa mŕtvol pri cintorínskej ohrade, pochovali spoločne v dvoch hromadných hroboch na mestskom cintoríne. V nedeľu 1.4. 1945 na základe rozkazu vykopali nitrianski chlapci 2 hromadné hroby, do ktorých poukladali obeť. V jednom hrobe bolo pochovaných vyše 30 a v druhom asi 25 ľudí. Pochovávanie sa vykonávalo pod dozorom ozbrojeného príslušníka Sovietskej armády. Podľa Štefana Košovana, ktorý knižne zdokumentoval tieto historické udalosti, sú oba hroby s náhrobníkmi jedinou pamiatkou na tragickú udalosť.</p> <p>Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre; Košován, Š.: Nitra, druhé Coventry? Nitra, 2012, s. 60 - 79</p>	

Návrhu Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry - príloha č. 6

D - Hmotné nehnuteľné veci, kombinované diela prírody a človeka / parky a záhrady, stromy a aleje...

Č.	Pamätihodnosť		K.ú.	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcel.č.	Význam, stručná charakteristika	Evid.č., rozhodnutie mesta o zápise
1.	Mestský park: Sihoť, Nový park, Spojovací park		Nitra				141/1-20	<p>Rozprestiera sa na ploche 20 ha v severozápadnej časti mesta. Skladá sa z troch častí z rôznych časových období: najstaršia časť Sihoť, Nový park a Spojovací park. Najstaršia časť Sihoť je z polovice 19. st.. Kompozícia parku bola prírodne – krajinárska s prvkami klasicizmu. Pešie trasy majú hviezdovitú dispozíciu s centrálnou Žabou fontánou od sochára Júliusa Bartfaya z r. 1935. Súčasťou parku v medzivojnovom období bolo kúpalisko s dvoma drevenými bazénmi. V osi hlavnej promenády bola postavená najcennejšia budova parku, výletná kaviareň v podobe zemianskej kúrie v klasicistickom štýle, ktorú dal postaviť biskup Jozef Wurum. Pred ňou na voľnom priestranstve bol postavený altánok, miesto tradičných ľudových veselíc a koncertov. Postupne pribúdali nové prvky ako pomník 1. sv. vojny od Alexandra Fintu, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou, detské ihrisko, gazdovský dvor s domácimi zvieratami a drevenými plastikami, voliéra so stádom danielov škrvntých a muflónov. Z dendrologického hľadiska sú jednotlivé časti parku veľmi odlišné vekom i druhovým zastúpením stromov a kríkov. Park je v súčasnosti vyhľadávaným miestom oddychu a zábavy pre obyvateľov i návštevníkov mesta.</p> <p>Zdroj: Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu, archív KPÚ Nitra</p>	
2.	Historické záhrady Horného mesta		Nitra				120 85 87 74 - 75 72 - 73 119 115 114 111/1 98 34 - 35 18 19 6/2	<p>Územie Horného mesta (hradný kopec) je od r. 1981 Mestskou pamiatkovou rezerváciou. Z hľadiska historického vývoja bolo 18.-19. st. obdobím stavebného rozmachu, kedy vznikli najvýznamnejšie stavby v barokovom, empírovom a klasicistickom slohu spolu s malebnými záhradami. Mnohé zo záhrad sú kvôli zložitej svažitej dispozícii riešené terasovaním vo dvoch až troch terasách. Nielen samotné záhrady, ale i ich celková urbanistická štruktúra sú ukážkou historickej zástavby a parcelácie stredovekého mesta. Nakoľko mnohé z nich sú súčasťou súkromných objektov, ich malebnosť a jedinečnosť sú ukryté pred zrakmi verejnosti. 1. Nádvorie Župného domu, Župné námestie/ 2. Záhrada Župného domu, Samova ulica/ 3. Záhrada Františkánskeho kostola s kláštorom, Samova ulica 4/ 4. Záhrada Domu Pro Meritae Queti, Samova ulica 12/ 5. Záhrada Veľkého seminára, Samova ulica 14/ 6. Záhrada Meštianskeho domu, Samova ulica 1/ 7. Záhrada Meštianskeho domu/botanická záhrada pri lekární, Samova ulica 12/ 9. Záhrada Meštianskeho domu, Samova ulica 9/ 10. Záhrada Malého seminára, Pribinovo nám. 5/ 11. Záhrada Kanonického domu, Nám. Jána Pavla II. 8/ 12. Záhrada Veľprepoštského paláca, Nám. Jána Pavla II. 5/ 13. Záhrady na južnom opevnení hradu – Bastióny/ 14. Gotická priekopa/ 15. nádvorie Biskupského paláca Zdroj: Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu, archív KPÚ Nitra</p>	

Návrhu Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry - príloha č. 6

E - Nehmotné pamätihodnosti: historické udalosti

Č.	Pamätihodnosť	K.ú.	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcel.č.	Význam, stručná charakteristika	Evid.č., rozhodnutie mesta o zápise
1.	r. 828 Prvý kresťanský kostol na území Slovenska	Nitra					<p>Knieža Pribina dal na svojom sídelnom majetku v Nitre, pravdepodobne na dnešnom hradnom kopci, postaviť r. 828 prvý kresťanský chrám, čím demonštroval svoj príklon ku kresťanstvu. Pribinov kostol je prvým historicky doloženým dokladom kresťanstva u Slovanov na území Slovenska. Kostol vysvätil salzburský arcibiskup Adalrád. Udalosť je zaznamenaná v spise <i>Conversio Bagoariorum et Carantanorum</i> (O obrátení Bavorov a Korutáncov). V spise z r. 871 sa píše: "Jemu (Pribinovi) posvätil niekdajší arcibiskup Adalrád kostol za Dunajom na jeho vlastnom majetku zvanom Nitrava". Nešlo o bezvýznamný kostolík, ale o riadnu murovanú stavbu pre kresťanský zbor v pohanskom kniežatstve. Príčiny vysvätenia kresťanského kostola v Nitre, nie sú úplne jasné. Najpravdepodobnejšie dal Pribina vysvätiť kostolík pre svoju manželku, ktorá bola pravdepodobne kresťanka, prípadne pre nemeckých osadníkov žijúcich v podhradí. O Pribinovi treba predpokladať, že bol pod vplyvom svojej manželky a stykom s bavorským nemeckým prostredím naklonený kresťanskej kultúre. Prvý významný dátum nielen pre Nitru, ale i celé územie Slovenska.</p> <p>Zdroj: Judák, V., Bednár, P. et al.: Kolíska kresťanstva na Slovensku. Nitriansky hrad a katedrála sv. Emeráma v premenách času. Bratislava, 2011, s.18, 120-122 Fusek, G.- Zemene, M.: Dejiny Nitry od najstarších čias po súčasnosť. Nitra, 1998, s. 92</p>	
2.	r. 880 Nitrianske biskupstvo	Nitra					<p>Nitra sa ako sídlo kniežat'a Svätopluka stáva pápežskou bulou <i>Industria tuae</i> vydanou pápežom Jánom VIII. v júni 880 sídlom biskupstva. Pápež Svätopluk kladie na roveň ostatným panovníkom kresťanskej Európy. Originálny text buly sa nezachoval. Opis je obsiahnutý v kódexe z Monte Cassina z 11. st. vo Vatikánskom apoštolskom archíve. V tomto liste tiež pápež ustanovuje Wichinga za 1. biskupa nitrianskej diecézy, schvaľuje používanie staroslovienskeho písma hlaholiky a starosloviencinu ako štvrtý liturgický (bohoslužobný) jazyk popri hebrejčine, gréčtine a latinčine, okrem evanjelia, ktoré sa malo čítať najprv po latincky a až potom po starosloviensky.</p> <p>Zdroj: Fusek, G.- Zemene, M.: Dejiny Nitry od najstarších čias po súčasnosť. Nitra 1998, s. 94</p>	
3.	9. júl 1852 1. návšteva cisára Františka Jozefa v Nitre	Nitra					<p>Cisár Fr. Jozef I. po prvý krát navštívil Nitru počas inšpekčnej cesty po hornouhorských župách. Pod slávohránou pri mostoch panovníka pozdravilo mestské predstavenstvo v čele s mešťanostom Festeráčim, ktorý predniesol príhovor. Druhá slávohrána stála pred Sieglerovým domom (na Kupeckej ulici). Bola to veľká udalosť pre Nitranov.</p> <p>Zdroj: Fusek, G.- Zemene, M.: Dejiny Nitry od najstarších čias po súčasnosť. Nitra 1998, s. 248</p>	

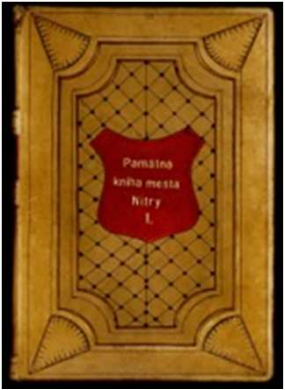
4.	5. september 1887 2. návšteva cisára Františka Jozefa v Nitre		Nitra				Cisár Fr. Jozef I. po druhý krát navštívil Nitru pri príležitosti veľkých vojenských manévrov, ktoré sa konali v kasárňach pod Zoborom. Tie patrili medzi päť sústreďovacích táborov Uhorska a vojenská posádka v Nitre v tom čase bola významným mestotvorným prvkom. Celý areál pojal 300 mužov, 300 koní a 1200 prechodných vojakov. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre	
5.	2. september 1248 Potvrdenie najstarších privilégií Nitry		Nitra				Pamätným dňom mesta Nitry je 2. september, ustanovený pri príležitosti udelenia výsad nitrianskym mešťanom v roku 1248 uhorským kráľom Belom IV. za ich preukázané zásluhy v čase vpádu Tatárov. Nitra si tento pamätný deň, kedy sa stala kráľovským mestom, pripomína na mimoriadnom slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva udeľovaním ocenení Mesta Nitry i rôznymi kultúrno-spoločenskými akciami organizovanými mestom. Zdroj: Štatút Mesta Nitry, § 30a Pamätný deň mesta Nitry	
6.	11. december 1918 Začlenenie Nitry do Československej republiky		Nitra				10. decembra čs. vojsko obsadilo Nitru a v mestskom dome bez boja odovzdali správu z rúk Maďarskej národnej rady do rúk novoutvorenej Slovenskej národnej rady. Nad radnicou zaviala slovenská zástava ako symbol začlenenia mesta do Československej republiky. V nitrianskej SNR mali prevahu členovia Krajinskej kresťansko-socialistickej strany. Predsedom sa stal kanonik Demeter Ďurčanský. Už v momente vzniku získala dôveru reprezentantov maďarského obyvateľstva. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre	
7.	12. august 1923 Návšteva prezidenta 1. ČSR T.G. Masaryka v Nitre		Nitra				Nitru navštívil prezident Masaryk 12. augusta 1923 počas svojho letného pobytu na zámku v Topoľčiankach. Sprevádzali ho minister dr. Beneš, československý vyslanec v Paríži dr. Osuský, osobný tajomník dr. Kučera a plukovník Viktor Hoppe. Na námestí delegáciu privítal starosta Šebesta, župan dr. Jesenský, ako aj zástupcovia Sokola, poslanci či reprezentanti ďalších spolkov. Na slávnostnej schôdzi mestského zastupiteľstva za prítomnosti prezidenta bol Masaryk na dôkaz vďačnosti, úcty a oddanosti menovaný čestným občanom mesta Nitra. v sprievode členov Sokola presunul k stavbe mestského sirotinca, ktorý mal v budúcnosti niesť meno prezidentovej manželky Charlotty. T. G. Masaryk sa zúčastnil položenia základného kameňa, podpísal pamätnú listinu a na samotnú stavbu venoval 100 000 korún. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre	
8.	13. august 1933 Pribinove slávnosti v Nitre		Nitra				Konali sa pri príležitosti 1100. výročia vysvätenia Pribinovho prvého kresťanského kostola na území Slovenska (na základe vtedajšieho datovania vysvätenia Pribinovho kostola v r. 833). Pôvodne šlo o cirkevné slávnosti, nad organizáciou osláv však postupne prevzala kontrolu čs. vláda, ktorá z programu vylúčila účasť slovenských autonomistov, s cieľom demonštrovať československú národnú jednotu. Po slávnostných bohoslužbách A. Hlinka prečítal rezolúciu s požiadavkami na vyriešenie postavenia Slovákov autonómnou formou. Oslavy vďaka prítomnosti zahraničných novinárov mali ohlas i v medzinárodnej tlači. Pribinove oslavy deklarovali pred celou Československou republikou i európskou verejnosťou želanie Slovákov riešiť svoje postavenie priznaním prirodzených práv na sebaurčenie. V tom bol ich hlavný historický význam. Zdroj: Fusek, G.- Zemene, M.: Dejiny Nitry od najstarších čias po súčasnosť. Nitra 1998, s. 323-324	

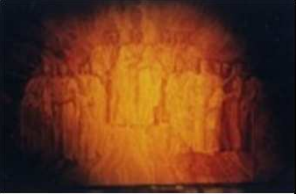

9.	26. marec 1945 Bombardovanie Nítry		Nitra				<p>Neočakávaný nálet sa začal 26. marca 1945 o 09.20 h. V predveľkonočné pondelňajšie predpoludnie sa v centre konali trhy, ulice boli plné ľudí. Tí sa pre oneskorené vyhlásenie leteckého poplachu nedostali včas do krytov. Celkovo 27 bombardovacích lietadiel zhodilo na mesto 166 bômb. Nálet sa konal v štyroch vlnách. Zničených bolo 48 budov, ďalších 289 bolo silne a 430 ľahšie poškodených. Zahynulo 345 ľudí, podľa dobovej tlače 366. Väčšinou to boli civilisti, vojakov bolo 13 – osem slovenských a päť nemeckých. Mesto Nitra v r. 2009 odhalilo obetiam bombardovania na mestskom cintoríne pamätne tabule. V dvoch hroboch leží spolu vyše 50 ľudí. Podľa Štefana Košovana, ktorý knižne zdokumentoval tieto historické udalosti, sú tabule jedinou pamiatkou na tragickú udalosť.</p> <p>Zdroj: Košovan, Š.: Nitra, druhé Coventry? Nitra, 2012, s. 60 - 79</p>	
10.	30. marec 1945 Oslobodenie Nítry		Nitra				<p>Veľká jarná ofenzíva 2. ukrajinského frontu s cieľom oslobodiť juhozápadné Slovensko sa začala 25. marca 1945 a bola namierená proti ustupujúcej nemeckej armáde. Súčasťou ofenzívy bolo bombardovanie Nítry, ktorého následky boli žiaľ veľmi tragické. 30. marca prenikli sovietske jednotky k mestu cez rieku Nítru od Veľkých Janíkoviec a po ceste od Horných Krškán. Posledný bojový odpor bol zlomený o 17. hodine - Nitra bola oslobodená. Zdroj: Fusek, G.- Zemene, M.: Dejiny Nítry od najstarších čias po súčasnosť. Nitra 1998, s. 332-334</p>	
11.	30. jún. 1995 Návšteva pápeža Jána Pavla II.		Nitra				<p>Najvyššieho predstaviteľa katolíckej cirkvi osobne uvítali vtedajší prezident Michal Kováč, primátor Nítry Vladimír Libant a nitriansky sídelný biskup Ján Chryzostom kardinál Korec. Návšteva sa stala pre Nitranov významnou udalosťou najmä z dôvodu, že bola jeho osobným želaním. V uvítacej reči nazval Nítru Betlehemom kresťanstva na Slovensku. Svätý otec si želal stúpiť na posvätnú pôdu Nítry z niekoľkých dôvodov, jedným z nich bolo vysvätenie prvého kresťanského kostola na území Slovenska v staroslávnej Nitre. Na jeho počesť sa priestor pred hradom premenoval na Námestie Jána Pavla II. a zdobí ho aj jeho socha. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre</p>	

Návrhu Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra - príloha č. 6

F - Huteľné pamätihodnosti

Č.	Pamätihodnosť		K.ú.	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcel.č.	Význam, stručná charakteristika	Evid.č., rozhodnutie mesta o zápise
1.	Listina z 8. septembra 1461			Krajinský archív v Budapešti				<p>Najstaršia v origináli zachovaná listina vydaná Mestom Nitra, opatrená privesenou pečaťou mesta vo voskovej miske. Uloženie: Magyar Nemzeti Levéltár Budapest, Diplomatikai Levéltár č. 98 100) krajinský archív v Budapešti. Vzácnosť tejto listiny spočíva v tom, že celý stredoveký archív mesta bol zničený pri požiaroch mesta v rokoch 1553 a 1679. Zo stredoveku sa v origináli preto zachovali iba 2 listiny vydané mestom Nitra (druhá pochádza z roku 1507). Text listiny z roku 1461 je kvôli ošúchaniu slabšie čitateľný. Listinu vydal richtár Albert Vidoš a členovia mestskej rady Pavol (Kiš?), Albert Trombitáš, Martin Sitáš, Štefan Sartor, Matej Gerenčéri, Bartolomej Haraszt (?), ktorí svedčili o predaji vinice v Zoborských vinohradoch. Listina bola spečatená privesenou pečaťou mesta vo voskovej miske. Listina je zároveň ukážkou vyspelej kancelárskej činnosti mesta Nitra v stredoveku.</p> <p>Zdroj: Keresteš, P.: Najstaršia kniha mesta Nitra 1681-1693. Pramenná edícia najstaršej zachovanej mestskej knihy so štúdiami k starším dejinám mesta. Nitra: Mesto Nitra, 2018, s. 63.</p>	
2.	Zbierka cechových písomností mesta Nitra (1550) 1585 – 1920			Štátny archív v Nitre, Novozámoc-ká	273	47		<p>Uloženie: Štátny archív v Nitre, Zbierka cechových písomností, fasc. Nitra. Ide o zbierku zachovaných cechových písomností mesta Nitra. Ich vzácnosť spočíva v tom, že staršie písomnosti mesta pred rokom 1681 boli zničené a preto je zbierka dôležitá pri poznaní života mesta, ktoré sa od 18. storočia zaradilo medzi významné hospodárske strediská. Zbierka tak dokumentuje hospodársky život mesta v staršom období, najmä činnosť miestnych cechov. Zbierka obsahuje najmä odpisy cechových artikúl niektorých nitrianskych cechov (gombičkári, halenári, krajčírí, kováči, kožušníci, mlynári, murári a kamenári, zámočníci) a niektoré sprievodné dokumenty (napr. cechovú zápisnicu nitrianskych pekárov 1792 – 1870).</p> <p>Zdroj: Keresteš, P.: Najstaršia kniha mesta Nitra 1681-1693. Pramenná edícia najstaršej zachovanej mestskej knihy so štúdiami k starším dejinám mesta. Nitra: Mesto Nitra, 2018, s. 122-125.</p>	
3.	Súbor písomností magistrátu mesta Nitra z rokov 1632 – 1922			Štátny archív v Nitre, Novozámoc-ká	273	47		<p>Uloženie: Štátny archív v Nitre, fond Magistrát mesta Nitra. Súbor najstaršie zachovaných úradných písomností mesta Nitra z rokov 1632 – 1922. Písomnosti boli pre vedu objavené len v roku 2017, pričom informácie, ktoré obsahujú, dovtedy nikdy neboli zohľadnené pri výskume dejín mesta. Archívny fond obsahuje mimoriadne informácie k dejinám mesta Nitra, jeho mestskej správe, obyvateľom a historickej topografii od 17. storočia, ktoré doteraz neboli prevažne využité a čakajú na odborné spracovanie. Starý mestský archív Nitra bol odkrytý a pre historickú vedu objavený riaditeľom Štátneho archívu v Nitre Petrom Kerestešom v r. 2017. Časť nových informácií k dejinám mesta z uvedeného archívneho fondu bola publikovaná v monografii P. Keresteša Najstaršia kniha mesta Nitra 1681 – 1693.</p> <p>Zdroj: Keresteš, P.: Najstaršia kniha mesta Nitra 1681-1693. Pramenná edícia najstaršej zachovanej mestskej knihy so štúdiami k starším dejinám mesta. Nitra: Mesto Nitra, 2018, s. 9-36.</p>	

4.	Konfirmácia mestských výsad z 5. mája 1632			Štátny archív v Nitre, Novozámoc-ká	273	47	<p>Uloženie: Štátny archív v Nitre, fond Magistrát mesta Nitry, inv. č. 1. Slávnostne vyhotovený originál konfirmácie mestských privilégií vyhotovený formou pergamenovej knihy s pozlátenou intituláciou. Ide o jedinú v origináli zachovanú konfirmáciu mestských výsad, ktorú si dali vyhotoviť mešťania pre ochranu svojich práv. V privilegii uhorský panovník Ferdinand II. prepísal a potvrdil mestu Nitra listinu svojho predchodcu Ferdinanda I. z 10. 7. 1557, v ktorej odpísal privilegiá mesta udelené Belom IV. z 2. 9. 1248, odpísané a konfirmované Matejom Korvínom 13. 6. 1473 v odpise Nitrianskej kapituly z 2. 5. 1554 a tiež dohodu, ktorú uzavrel 23. 4. 1632 nitriansky biskup Ján Telegdy s mestom Nitra upravujúcu ich vzájomný vzťah.</p> <p>Zdroj: Keresteš, P.: Najstaršia kniha mesta Nitry 1681-1693. Pramenná edícia najstaršej zachovanej mestskej knihy so štúdiami k starším dejinám mesta. Nitra: Mesto Nitra, 2018, s. 18-20.</p>	
5.	Najstaršia zachovaná mestská kniha Nitry z rokov 1681 – 1750			Štátny archív v Nitre, Novozámoc-ká	273	47	<p>Uloženie: Štátny archív v Nitre, fond Magistrát mesta Nitry. Kniha je najstaršou zachovanou úradnou zápisnicou mesta a začína ňou celý rad zápisníc až do roku 1922. Obsahuje majetkovoprávne prevody medzi mešťanmi (predaje, kúpy, zálohy a výmeny) týkajúce sa ich nehnuteľností. Do knihy sa zapisovali aj iné druhy majetkovoprávných dokumentov, najmä testamenty, kontradikcie a úradné prohibície. Samotná kniha je mimoriadne vzácnou pamiatkou pre dejiny mesta Nitry. Je nielen jeho najstaršou zachovanou úradnou zápisnicou, ale mimoriadnym dokladom pre poznanie života mesta a jeho rodín a elít na konci 17. a v 18. storočí, o ktorých sme doteraz takmer vôbec nevedeli. poskytuje zaujímavé topografické údaje, informácie k výskumu urbanizmu mesta a samozrejme aj k sociálnym a hospodárskym dejinám mesta. Najstaršia časť knihy z rokov 1681 – 1693 bola publikovaná v roku 2018 P. Kerestešom v publikácii Najstaršia kniha mesta Nitry 1681-1693. Zdroj: Keresteš, P.: Najstaršia kniha mesta Nitry 1681-1693. Pramenná edícia najstaršej zachovanej mestskej knihy so štúdiami k starším dejinám mesta. Nitra: Mesto Nitra, 2018, s.239</p>	
6.	Najstaršia katastrálna mapa mesta Nitry z roku 1874			Štátny archív v Nitre, Novozámoc-ká	273	47	<p>Szab. Nyitra város térképe 1874. Autor: Anton Waczulik. Uloženie: Štátny archív v Nitre, fond Krajský súd v Nitre. Výnimočnosť dokumentu spočíva v tom, že ide o najstaršie zachovanú mapu mesta s vyznačením parcelácie pozemkov, verejných budov a iných dôležitých objektov. Je významným prameňom pre poznanie pôvodného urbanizmu a historickej topografie mesta (aj k staršiemu obdobiu) spolu s príslušnými pozemkovými knihami k mape.</p> <p>Zdroj: Keresteš, P.: Najstaršia kniha mesta Nitry 1681-1693. Pramenná edícia najstaršej zachovanej mestskej knihy so štúdiami k starším dejinám mesta. Nitra: Mesto Nitra, 2018, s. 88-89.</p>	
7.	Pamätná kniha mesta Nitry (1918) 1935 – 1948			Štátny archív v Nitre, Novozámoc-ká	273	47	<p>Dvojzväzková kronika mesta Nitry: 1. zväzok 192 strán, 2. zväzok 187 strán. Uloženie: Štátny archív v Nitre, Nitrianska kronika vznikla z iniciatívy starostu Emila Šebestu a to na počesť vzácnjej návštevy prezidenta ČSR Tomáša Garyka Masaryka, ktorý navštívil Nitru 12. augusta 1923. Dôvodom jeho návštevy bolo položenie základného kameňa pre stavbu mestského chudobinca. Prezident a jeho sprievod sa ako prví zapísali do Pamätnej knihy Nitry, ako sa vtedy kronika nazývala. Boli to minister zahraničných vecí Eduard Beneš, predstaviteľ ČSR v Spojených národoch amerických Štefan Osuský, poslanec Národného zhromaždenia Pavol Blaho, nitriansky župan Janko Jesenský a predstavitelia ministerstiev verejných prác a sociálnej starostlivosti. Na pravidelné zachytávanie mestských udalostí dal pokyn až starosta Karol Cobori v roku 1929. Písaním kroniky poverili českého profesora, Josefa Boháča. Jeho posledný zápis sa týkal noci z 21. na 22. decembra 1938 o tajnom odstránení sochy Tomáša G. Masaryka spreď budovy súdu. Zdroj: archív odboru kultúry MsÚ v Nitre</p>	

8.	Hlavná opona Divadla Andreja Bagara v Nitre			Svätoplukovo námestie	4			<p>Hlavná opona Divadla Andreja Bagara v Nitre je svojimi rozmermi a materiálom unikátna. Je to najväčší klasický tkaný gobelín (157 m²) v strednej Európe a ako klasický tkaný gobelín - pohyblivá opona, je najväčší na svete. Idea umeleckého stvárnenia čerpá z bohatej histórie starobylej Nitry, významného sídla panovníkov Veľkej Moravy. Autorom diela je akademický maliar Marián Prešnajder. Na gobelíne pracoval 9 rokov od r. 1980. Tkanie opony prebiehalo v gobelínke vo Valašskom Meziříží. Na jeseň r. 1989 bolo toto jedinečné dielo osadené na javisku DAB v Nitre. Zdroj: archív DAB v Nitre</p>	
9.	Kamenný erb mesta Nitry zo 16. st		Nitra	Štefánikova tr., Ponitrianske múzeum v Nitre	1	1		<p>Lokalita: Ponitrianske múzeum v Nitre, súčasť muzeálnej expozície, vznik: 1583 originál / 2018 kolorovaná kópia. Autor originálu neznámy / autor kópie Mgr. art. Marek Repáň. V origináli ide o mestský znak z bývalej Tureckej brány, najstarší reliéfny veľkorozmerný erb mesta Nitry, ktorý vykazuje vysokú umelecko-remeselnú aj výtvarnú hodnotu. V štvoroblúkovom štíte je v centrálnej časti zobrazená ohnutá pravá ruka odetá v článkovanom brnení, drží žrd', na ktorej je zástava. Vlajúca zástava je šikmo zakončená do hornej časti. V centrálnej časti zástavy je zobrazený ležatý dvojkríž. Štvoroblúkový štít lemuje kolopis, písaný v latinčine. V hornej časti sú skratky C.N. (Civitas Nitriensis) a latinský text: QVI SCIT OBEDIRE NOVIT IMPERARE, čo vo voľnom preklade znamená: Kto vie poslúchať, vie aj vládnuť. Tento kolopis pravdepodobne súvisí s aplikáciou erbu na mestskú bránu. Niektoré pramene uvádzajú, že vročenie 1583 v štíte erbového poľa je pravdepodobne sekundárne. Erb je vysekaný z hutného leštiteľného vápenca ružovkastej farby o rozmeroch 39 cm x 54 cm. Originál erbu je po zreštaurovaní bez farebnej úpravy povrchu. Kamenná hmota je prezentovaná vo svojej lomovej farebnosti. Kópia erbu z umelého kameňa je zrekonštruovaná v pôvodnej farebnosti. Rok 1583 môže (aj nemusí) byť rokom výstavby Tureckej brány. Ide o doteraz najstaršie monumentálne zobrazenie nitrianskeho mestského symbolu. Zdroj: SNM – Múzeum Bojnice, archív odboru kultúry MsÚ v Nitre</p>	

Príloha k materiálu č. 799/2021 – prehľad zmien vo VZN

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE Č. 5/2009 O NÁRODNÝCH KULTÚRNYCH PAMIATKACH A PAMÄTIHODNOSTIACH MESTA NITRY v znení dodatkov č.1, 2, 3 a 4

Mestské zastupiteľstvo v Nitre na základe samostatnej pôsobnosti podľa článku 67 a 68 Ústavy Slovenskej republiky a v zmysle § 2 ods. 1, § 4 ods. 1 a 3 písm. f), § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov a podľa § 14 ods. 4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, v nadväznosti na Európsky dohovor o krajine, vydaný dňa 20. októbra 2000 vo Florencii a prijatý Slovenskou republikou dňa 9. augusta 2005 sa uznieslo na vydaní tohto všeobecne záväzného nariadenia:

ČASŤ I ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1

Úvodné ustanovenie

1. Týmto všeobecne záväzným nariadením (ďalej VZN) sa vytvára Evidencia pamätihodností mesta Nitry (ďalej evidencia) a upravujú podmienky výberu a zápisu do tejto evidencie.
2. Týmto VZN sa ďalej upravuje spôsob ochrany a spolupôsobnosť Mesta Nitry pri ochrane národných kultúrnych pamiatok (ďalej kultúrnych pamiatok) a pamätihodností na území mesta Nitry.
3. Evidencia je podklad pre premietnutie kultúrno-historických hodnôt do územno-plánovacej dokumentácie.

§ 2

Rozsah platnosti

Toto VZN platí pre územie mesta Nitry pozostávajúce z katastrálnych území: Chrenová, Dolné Krškany, Dražovce, Horné Krškany, Kynek, Mikov dvor, Mlynárce, Nitra, Párovské Háje, Veľké Janíkovce, Zobor.

§ 3

Vymedzenie pojmov

1. Kultúrna pamiatka je hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku.¹
2. Pamiatková hodnota kultúrnej pamiatky je súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.²
3. Pamätihodnosť mesta podľa tohto VZN je hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá nie je zapísaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky.
4. Ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie

¹ Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, § 2, ods. 3

² Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, § 2, ods. 2

dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.³

5. Pamätihodnosťami mesta môžu byť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, osobnosti, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam mesta.
6. Hodnota pamätihodnosti mesta je súhrn významných historických, architektonických, urbanistických, krajinných, kultúrnych, výtvarných, umelecko-remeselných, spoločenských, vedeckých alebo technických hodnôt.
7. Evidencia je súbor hnutelných vecí a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa tohto VZN za pamätihodnosti mesta.
8. Ochrana pamätihodností mesta je súhrn činností a opatrení zameraných na záchranu, obnovu, využívanie a prezentáciu pamätihodností mesta Nitry.
9. Konanie o zápise pamätihodnosti mesta do evidencie je podľa tohto VZN proces činností, ktorý začína podaním návrhu na zápis a končí zapísaním, resp. nezapísaním do evidencie.

§ 4

Členenie pamätihodností

1. Nehnuteľné veci
 - a) objekty sakrálne (napr. sakrálne architektúra, kostoly, kláštory, kaplnky, cintoríny, drobné stavby – prístenné kríže, božie muky, exteriérové sochy svätcov, kalvárie, hroby, hrobky a pod.)
 - b) objekty profánne (napr. profánne stavby, meštianska a ľudová architektúra, administratívne objekty, ľudové stavby, technické stavby, mosty, priemyselné objekty, exteriérové sochy a súsošia, fontány, pamätníky, pomníky a pod.)
 - c) kombinované diela prírody a človeka (napr. prírodné útvary a areály, parky a záhrady, besiedky v lesoch, vodné plochy, studničky, stromy, aleje, jaskyne, náučné chodníky a pod.)
2. Hnuteľné veci (napr. interiérová sakrálne a profánna plastika, pamätne tabule, historické územné plány a dokumentácia, historické mapy, veduty, historické zbierky fotografií, pôdorysov a architektonickej dokumentácie, kroniky a pod.)
3. Nehmotné veci (napr. osobnosti, historické udalosti, pamätne dni, názvy ulíc, mestských častí, zemepisné a katastrálne názvy a pod.)

ČASŤ II PÔSOBNOSŤ MESTA

§ 5

Mesto Nitra a jeho pôsobnosť

1. Mesto Nitra v oblasti ochrany kultúrnych pamiatok:⁴
 - a) dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade so zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu,
 - b) koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídel s pamiatkovým územím,
 - c) spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia,

³ Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, § 27

⁴ Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, § 14, ods. 2

- d) podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane kultúrnych pamiatok,
 - e) na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce,
2. Mesto Nitra v oblasti ochrany pamätihodností:
- a) utvára a vedie evidenciu,
 - b) rozhoduje o zápise veci (diela) do evidencie alebo o jej výmaze z evidencie,
 - c) zabezpečuje označenie pamätihodností mesta,
 - d) prezentuje pamätihodnosti zapísané v evidencii ako súčasť svojho kultúrneho dedičstva prostredníctvom informačno-propagačných materiálov mesta, internetovej stránky mesta, GIS, tlače a pri kultúrnych a spoločenských podujatiach,
 - e) podporuje iniciatívy občanov, občianskych združení a mimovládnych organizácií pri ochrane pamätihodností mesta,
 - f) spolupôsobí a spolupracuje s organizáciami (najmä mimovládnymi organizáciami) zriadenými za týmto účelom pri záchrane, obnove, využívaní a prezentácii pamätihodností mesta,
 - g) sleduje stav a využitie pamätihodností mesta,
 - h) v prípade potreby alebo požiadania usmerňuje činnosti vlastníkov, resp. inak dotknutých právnických a fyzických osôb pri záchrane, obnove, využívaní a prezentácii pamätihodností mesta a poskytuje im odbornú a metodickú pomoc a usmernenie,
 - i) na vyžiadanie správnych alebo iných dotknutých orgánov poskytuje vyjadrenia.
3. Činnosťami smerujúcimi k výkonu pôsobnosti mesta podľa ods. 1 a 2 je poverený Mestský úrad v Nitre, ~~útvár kultúry, športu a cestovného ruchu~~ **odbor kultúry** a útvár hlavného architekta.

§ 6

Osobitné ustanovenia o pôsobnosti mesta

1. Pri stavebno-technických zmenách, udržiavacích prácach, terénnych úpravách, žiadostiach o povolenie na odstránenie, umiestnení reklamných, informačných zariadení, oznamu alebo akéhokoľvek technického zariadenia je potrebné, aby neboli ohrozené pamiatkové hodnoty nehnuteľnej pamätihodnosti a spôsobené nepriaznivé zmeny jej stavu. V prípade zmeny alebo nutnosti spresnenia rozsahu ochrany pamiatkových hodnôt nehnuteľnej pamätihodnosti ako aj pri zámere umiestnenia reklamných, informačných zariadení, oznamu alebo akéhokoľvek technického zariadenia príslušný stavebný úrad v rámci svojich kompetencií môže požiadať o stanovisko Mesto Nitra cestou MsÚ v Nitre, útvár hlavného architekta a ~~útvár kultúry, športu a cestovného ruchu~~ **odbor kultúry**, ktoré sú poverené v pôsobnosti mesta dohľadom a ochranou pamätihodností mesta Nitry.
2. Pri výkone štátneho stavebného dohľadu na nehnuteľných pamätihodnostiach stavebný úrad môže prizvať zamestnanca mesta (MsÚ v Nitre, ~~oddelenie kultúry a športu~~ **odbor kultúry**) povereného dohľadom a ochranou pamätihodností mesta.
3. Pre kultúrne pamiatky a pamätihodnosti, ktoré sa nachádzajú v mestskej pamiatkovej rezervácii a mestskej pamiatkovej zóne mesta Nitry, platia príslušné ustanovenia zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov v súlade so schváleným Územným plánom centrálnej mestskej zóny v Nitre.

ČASŤ III EVIDENCIA

§ 7

Evidencia kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta

1. Evidenciu kultúrnych pamiatok vedie Mesto Nitra prostredníctvom Mestského úradu v Nitre, ~~oddelenia kultúry a športu~~ *odboru kultúry* na základe výpisov z Ústredného zoznamu pamiatkového fondu.⁵
2. Evidenciu pamätihodností mesta vedie Mesto Nitra prostredníctvom Mestského úradu v Nitre, ~~oddelenia kultúry a športu~~ *odboru kultúry*.
3. Evidencia sa vedie ako príloha tohto VZN v písomnej forme a prostredníctvom GIS mesta. Príloha tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto VZN.
4. Súčasťou evidencie môžu byť:
 - a) registre súvisiace s pamätihodnosťou,
 - b) súvisiace dokumentačné prílohy (fotografie, historické fotografie, mapy, historické mapy, kresby a iná grafická dokumentácia, fotokópie dokumentov, textový popis objektu, predmetu, udalosti, osobnosti a pod.)
 - c) iné doklady, na základe ktorých boli veci zapísané do evidencie (návrh na zápis, stanoviská odborných orgánov, inštitúcií, odporúčania príslušných komisií MZ a uznesenia mestského zastupiteľstva).
5. Mesto Nitra prostredníctvom MsÚ v Nitre predloží evidenciu a jej aktualizácie na dokumentačné účely Krajskému pamiatkovému úradu v Nitre, ak ide o nehnuteľné veci, predloží evidenciu aj stavebnému úradu.

§ 8

Predkladanie návrhov na zápis

1. Mesto Nitra (MsÚ v Nitre – ~~oddelenie kultúry a športu~~ *odbor kultúry*) spracuje návrh na zápis veci do evidencie z vlastného podnetu v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti mesta alebo na návrh (podnet) inej právnickej alebo fyzickej osoby.
2. Návrhy a podnety na zápis hnutel'ných alebo nehnuteľných vecí za pamätihodnosť mesta do evidencie môžu podávať právnické alebo fyzické osoby.

§ 9

Posúdenie a prerokovanie návrhov na zápis

Mesto Nitra (MsÚ v Nitre – ~~oddelenie kultúry a športu~~ *odbor kultúry*) :

1. Návrh prerokuje a posúdi, v prípade potreby si môže vyžiadať odporúčajúce stanovisko odborných inštitúcií (Krajský pamiatkový úrad v Nitre, príslušné ústavy Slovenskej akadémie vied, vedecké pracoviská vysokých škôl, archívov a pod.).
2. V odôvodnenom prípade môže vyzvať vlastníka veci navrhnutej na zápis do evidencie na spoluprácu a súčinnosť pri získavaní údajov o veci, prípadne s jeho súhlasom vykonať ohliadku veci.
3. Predloží spracovaný návrh spolu s odborným stanoviskom príslušnej odbornej/vedeckej inštitúcie na prerokovanie a posúdenie ~~komisii MZ v Nitre pre kultúru, komisii MZ v Nitre pre územné plánovanie, architektúru a investičnú činnosť~~ *komisii MZ v Nitre pre kultúru*

⁵ Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, § 14, ods. 2, písm. e)

a kreatívny priemysel, komisiu MZ v Nitre pre územné plánovanie, architektúru, verejný priestor a investičnú činnosť.

4. Zabezpečí, aby bol návrh so stanoviskami komisií MZ v Nitre následne prerokovaný na zasadnutí MZ v Nitre formou zmeny prílohy č. 1 tohto VZN.
5. O zaradení alebo nezaradení veci do evidencie rozhoduje Mestské zastupiteľstvo v Nitre.

§ 10

Zápis

Mesto Nitra (MsÚ v Nitre – ~~oddelenie kultúry a športu~~ odbor kultúry):

1. Zabezpečí zápis do evidencie na základe uznesenia MZ v Nitre.
2. Zašle do 30 dní od schválenia uznesenia MZ oznámenie o zápise do evidencie vlastníkovi pamätihodnosti, ak je známy, Krajskému pamiatkovému úradu v Nitre a v prípade zápisu nehnuteľnej pamätihodnosti aj stavebnému úradu.

§ 11

Zmena alebo zrušenie zápisu

1. Ak nastanú nové skutočnosti, najmä ak zaniknú pamiatkové hodnoty, na základe ktorých bola pamätihodnosť zapísaná do evidencie, môže mesto z vlastného podnetu alebo aj na návrh inej osoby zápis do evidencie zmeniť alebo zrušiť.
2. Zmenu, resp. zrušenie zápisu pamätihodnosti schvaľuje mestské zastupiteľstvo. Pri zmene alebo zrušení zápisu v evidencii sa použijú primerane ustanovenia o predkladaní a posúdení návrhov zápisu do evidencie podľa tohto VZN.
3. Oznámenie o zmene, resp. zrušení zápisu v evidencii podľa ods. 1/ sa zašle tým, ktorým sa zaslalo oznámenie o zápise.
4. V prípade, že pamätihodnosť mesta Nitry je následne zapísaná do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR ako kultúrna pamiatka, Mesto Nitra (MsÚ v Nitre – ~~oddelenie kultúry a športu~~ odbor kultúry) zabezpečí jeho vyňatie z evidencie pamätihodností a doplnenie do evidencie kultúrnych pamiatok, ktorú vedie v rámci svojej činnosti stanovenej v organizačnom poriadku.

ČASŤ IV

OCHRANA KULTÚRNYCH PAMIATOK A PAMÄTIHODNOSTÍ MESTA

§ 12

Všeobecné ustanovenia

1. Každý je povinný správať sa tak, aby svojím konaním neohrozil základnú ochranu kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta a nespôsobil nepriaznivé zmeny stavu kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta.
2. Činnosťou zameranou na zachovanie a ochranu hodnoty kultúrnej pamiatky alebo pamätihodnosti mesta je najmä súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky alebo pamätihodností mesta, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky alebo pamätihodnosti mesta a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

§ 13

Práva a povinnosti vlastníkov

1. Práva a povinnosti vlastníka kultúrnej pamiatky ustanovuje § 28 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov.
2. Vlastník pamätihodnosti má právo:

- a) požiadať Mesto Nitra o bezplatné poskytnutie odbornej/metodickej pomoci vo veciach ochrany pamätihodnosti mesta,
 - b) požiadať mesto o finančný príspevok na zachovanie hodnoty a ochranu pamätihodnosti mesta.
3. Vlastník pamätihodnosti je povinný:
- a) realizovať ochranu pamätihodnosti v súlade s právnymi predpismi platnými v SR⁶,
 - b) umožniť oprávneným osobám po predložení poverenia preskúmať navrhovanú pamätihodnosť za účelom odbornej dokumentácie.

§ 14

Pomoc mesta pri ochrane a obnove kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta

1. Mesto Nitra môže v rozpočte mesta vytvoriť zdroje na poskytovanie príspevkov určených na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta nachádzajúcich sa na území mesta.⁷
2. Celkový objem finančných prostriedkov určených na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta schvaľuje Mestské zastupiteľstvo v Nitre v rozpočte mesta na príslušný kalendárny rok, resp. ako rozpočtové opatrenie v priebehu roka, v rozpočtovej kapitole ~~oddelenia kultúry a športu~~ **odboru kultúry**.
3. Príspevky sa poskytujú výlučne v súlade s výškou finančných prostriedkov schválených na daný účel v rozpočte mesta na príslušný kalendárny rok.
4. Na poskytnutie finančného príspevku nie je právny nárok.
5. O poskytnutie finančného príspevku na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok a pamätihodností môže požiadať Mesto Nitra výlučne vlastník kultúrnej pamiatky alebo pamätihodnosti na území mesta, a to v prípade, ak nemôže čiastočne alebo úplne uhradiť náklady na zachovanie hodnoty kultúrnej pamiatky alebo pamätihodnosti mesta.
6. Finančný príspevok na záchranu a obnovu kultúrnej pamiatky možno poskytnúť len žiadateľovi, ktorý je vlastníkom kultúrnej pamiatky.⁸
7. Finančný príspevok na záchranu a obnovu pamätihodností možno poskytnúť len žiadateľovi, ktorý je právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom.⁹
8. Finančný príspevok nie je možné poskytnúť, ak v rámci navrhovanej obnovy boli zistené nedostatky, ktorých následkom by mohlo dôjsť k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky alebo pamätihodnosti.
9. Finančný príspevok nemožno poskytnúť žiadateľovi, ktorý nemá vyrovnané záväzky voči mestu.
10. Žiadosti o pridelenie príspevku prerokúva ~~komisia MZ v Nitre pre kultúru, v prípade nehnuteľných kultúrnych pamiatok a pamätihodností aj komisia MZ v Nitre pre územné plánovanie, architektúru a investičnú činnosť~~ **komisia MZ v Nitre pre kultúru a kreatívny priemysel**.
11. Podrobnosti o poskytovaní finančných príspevkov na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok a pamätihodností sú uvedené vo ~~VZN č. 1/2001~~ **VZN č. 9/2019** o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Nitra v znení neskorších dodatkov.

⁶ Ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky najmä preambula čl. 11, 20 ods. 1, 3 a 4, čl. 44 ods. 2 a 3, čl. 46 ods. 2 a 3, čl. 51, 67, 123, 127, 152 ods. 4, Uznesenie NRSR pod č. 91/2001 Z.z. [Deklarácia Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva](#), Zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty, Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, Zákon č. 395/2002 Z.z. o archívoch a registratúrach, Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

⁷ V zmysle ~~VZN č. 1/2001~~ **VZN č. 9/2019** o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Nitra v znení dodatkov a zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov

⁸ Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien a doplnkov, § 14, ods. 3

⁹ § 7 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov

12. V prípade schválenia finančného príspevku sa medzi mestom a žiadateľom vždy uzatvára písomná zmluva o poskytnutí finančného príspevku z rozpočtu mesta.
13. Mesto v zmluve o poskytnutí príspevku môže vyhradiť povinnosť vrátenia poskytnutého príspevku pre prípad, ak sa do 5 rokov od poskytnutia príspevku uskutoční odplatný prevod kultúrnej pamiatky alebo pamätihodnosti mesta alebo jej časti, ktorá bola vykonanými prácami zhodnotená.
14. Primátor môže rozhodnúť na písomnú žiadosť žiadateľa pred použitím príspevku :
 - a) o rozšírení účelu využitia poskytnutého príspevku,
 - b) o povolení zmeny termínu použitia v priebehu bežného kalendárneho roka, resp. vyúčtovania príspevku.
15. Pokiaľ pri ochrane pamätihodností mesta dochádza k činnosti stavebného charakteru, primerane sa použijú ustanovenia ~~§ 33 ods. 9 písm. b) a § 36 písm. e) VZN mesta Nitry č. 6/2005 o miestnych daniach~~ § 10 ods. 9 a § 11 VZN mesta Nitry č. 12/2012 o miestnych daniach v jej platnom znení.

ČASŤ V ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 15

Kontrolná činnosť

Kontrolnú činnosť nad dodržiavaním tohto nariadenia vykonávajú:

- hlavný kontrolór mesta Nitry
- poslanci MZ v Nitre
- Mesto Nitra – Mestský úrad v Nitre (poverení zamestnanci)
- Mestská polícia

§ 16

Účinnosť

Mestské zastupiteľstvo v Nitre sa uznieslo na vydaní tohto VZN na svojom zasadnutí dňa 25.6.2009 uznesením č. 169/2009-MZ a VZN nadobúda účinnosť 15. dňom od vyvesenia na úradnej tabuli MsÚ v Nitre, t. j. 20.7.2009.

Na vydaní dodatku č. 1 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry sa Mestské zastupiteľstvo v Nitre uznieslo dňa 28.10.2010 a tento dodatok nadobúda účinnosť 15-tym dňom od vyvesenia na úradnej tabuli MsÚ v Nitre, t.j. 18. 11. 2010.

Na vydaní dodatku č. 2 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry sa Mestské zastupiteľstvo v Nitre uznieslo dňa 24.5.2012 a tento dodatok nadobúda účinnosť 15-tym dňom od vyvesenia na úradnej tabuli MsÚ v Nitre, t.j. 12. 6. 2012.

Na vydaní dodatku č. 3 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry sa Mestské zastupiteľstvo v Nitre uznieslo dňa 13.2.2014 a tento dodatok nadobúda účinnosť 15-tym dňom od vyvesenia na úradnej tabuli MsÚ v Nitre, t.j. 6. 3. 2014.

Na vydaní dodatku č. 4 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry sa Mestské zastupiteľstvo v Nitre uznieslo dňa 10.9.2015 a tento dodatok nadobúda účinnosť 15-tym dňom od vyvesenia na úradnej tabuli MsÚ v Nitre, t.j. 9. 10. 2015.

Jozef Dvonč v. r.
primátor mesta Nitry

Lubomír Martinka v. r.
prednosta Mestského úradu v Nitre

DÔVODOVÁ SPRÁVA

k návrhu Dodatku č. 5 k VZN č. 5/2009
o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry

Mestské zastupiteľstvo v Nitre schválilo dňa 25. 6. 2009 VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach, ktorého súčasťou je evidencia pamätihodností mesta Nitry. Návrh zmien bol spracovaný z dôvodu zmeny Organizačného poriadku Mestského úradu v Nitre vykonaného dodatkami č. 21 - č. 23 a tiež z dôvodu zmien názvov komisií pre aktuálne obdobie. Evidencia je otvorený dokument, ktorý je dopĺňaný o ďalšie objekty a veci sakrálneho i profánneho charakteru, kombinované diela prírody a človeka, hnutelné veci a nehmotné veci.

Súčasťou dodatku je príloha, ktorá obsahuje ďalšie nehmotelné a hnutelné veci nesúce pamiatkové hodnoty navrhnuté na schválenie za pamätihodností mesta. Predkladaný návrh nie je podkladom pre určenie poradia v otázke financovania obnovy pamätihodností na území mesta. Prioritne sa obnovujú objekty s výraznou pamiatkovou hodnotou, v narušenom stave a v závislosti od výšky schválených finančných prostriedkov na tento účel.

Návrh dodatku k VZN bol vypracovaný v spolupráci s Krajským pamiatkovým úradom v Nitre, so Štátnym archívom v Nitre a konzultovaný s odbornou verejnosťou.

Materiál bol prerokovaný na zasadnutí komisie Mestského zastupiteľstva v Nitre pre kultúru a kreatívny priemysel konanej dňa 10.02. 2021, ktorá svojím uznesením č. 05/2021 odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Nitre Dodatok č. 5 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry schváliť

a

na zasadnutí komisie Mestského zastupiteľstva v Nitre pre územné plánovanie, architektúru, verejný priestor a investičnú činnosť konanej dňa 02.03. 2021, ktorá svojím uznesením č. 08/2021 odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Nitre Dodatok č. 5 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry schváliť.

Prílohou tohto materiálu je aktuálne znenie VZN č.5/2009 s grafickým znázornením zmien v zmysle navrhovaného dodatku č. 5.

Mestská rada v Nitre dňa 08.04. 2021 prerokovala materiál č. 799/2021 Návrh Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry v znení dodatkov č. 1, 2, 3 a 4 a odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Nitre uznieť sa na vydaní Dodatku č.5 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitry v znení dodatkov č. 1, 2, 3 a 4.

Mesto Nitra
Mestský úrad v Nitre
Odbor kultúry
Štefánikova trieda 80/60,
950 06 Nitra

Váš list číslo/zo dňa
14016/2020-1

Naše číslo
KPUNR-2020/19670-2/86605/PRO

Vybavuje/kontakt
Pročka/037 24 51 289
038 24 51 124

Nitra
26. 10. 2020

Vec

**Dodatok č. 5 VZN č. 5/2009 a metodická pomoc pri evidencii pamätihodností mesta Nitra
– odpoveď**

Dňa 6. 10. 2020 bol Mestom Nitra, Odborom kultúry Mestského úradu v Nitre, na Krajský pamiatkový úrad Nitra (ďalej len „KPÚ Nitra“) spolu so žiadosťou o odborný posudok navrhovaných nehnuteľných a hnutelných vecí, podaný návrh Dodatku č. 5 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra, ktorým Mesto Nitra hodlá rozšíriť existujúci zoznam pamätihodností mesta Nitra. KPÚ Nitra ako vecne a mieste príslušný orgán špecializovanej štátnej správy v zmysle § 11 ods. 2 písm. g) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) poskytuje obciam metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní miestnych pamätihodností, čo aj prostredníctvom poverených zamestnancov (Mgr. R. E. Pročka, PhD., Ing. D. Ulrychová, CSc.) pri priebežných konzultáciách s poverenou osobou za Odbor kultúry MsÚ Nitra (Mgr. I. Žitňanová) **vykonal**. KPÚ Nitra považuje predložený Dodatok č. 5 z hľadiska celku za opodstatnený a prínosný pre zhodnocovanie a ochranu kultúrneho dedičstva mesta Nitra a regiónu Nitra zo strany samosprávy. Zároveň však uvádza, že v niektorých prípadoch sú za pamätihodnosti Nitra navrhnuté stavby, ktoré v minulosti zásadným spôsobom svojim **umiestnením** narušili historickú urbanistickú a architektonickú štruktúru mesta, ktorá tvorila jeho autentickú identitu. Tieto stavby sa nachádzajú v pamiatkových územiach Nitra, ktoré boli vyhlásené práve z dôvodu ochrany historických lokalít mesta.

KPÚ Nitra podľa § 14 ods. 4 pamiatkového zákona požaduje po schválení Dodatku č. 5 k VZN č. 5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach mesta Nitra predložiť aktuálny zoznam evidovaných pamätihodností na odborné a dokumentačné účely KPÚ Nitra v zmysle § 14 ods. 4 pamiatkového zákona.

S pozdravom

PhDr. Peter Jurkovič
riaditeľ

Mesto Nitra
Mestský úrad v Nitre
Odbor kultúry
Štefánikova trieda 80/60,
950 06 Nitra

Váš list číslo/zo dňa
14016/2020-3

Naše číslo
KPUNR-2020/19670-4/97186/PRO

Vybavuje/kontakt
Pročka/037 24 51 289
038 24 51 124

Nitra
02. 12. 2020

Vec

Žiadosť o usmernenie a stanovisko pri evidovaní pamätihodností mesta Nitra – Dodatok č. 5 VZN č. 5/2009 – odpoveď

V žiadosti, podanej na Krajský pamiatkový úrad Nitra dňa 27. 11. 2020, nás žiadate o konkretizáciu stavieb zo zoznamu nehnuteľných a hnutel'ných vecí, navrhovaných na zaradenie do evidencie pamätihodností mesta Nitra (formou Dodatku č. 5 VZN č. 5/2009). V našej predchádzajúcej odpovedi (č. KPUNR-2020/19670-2/86605/PRO) zo dňa 26. 10. 2020 sme uviedli, že v minulosti niektoré z nich zásadným spôsobom svojim umiestnením narušili historickú urbanistickú a architektonickú štruktúru mesta, ktorá tvorila jeho autentickú identitu.

Kým výstavba palácovej budovy Krajského národného výboru, neskôr Okresného národného výboru (dnes sídlo Okresného úradu Nitra), prebiehala koncepčne s celkovou úpravou urbanizmu na danom mieste s tým, že jeho jadrom malo byť novozaložené námestie pred touto budovou, výstavba budov bývalého obchodného domu Prior a Divadla Andreja Bagara, ktoré majú svoju individuálnu architektonickú kvalitu a sú dokladom architektonickej tvorby svojho obdobia a spoločensko-politickej situácie, sa udiala v nadväznosti na necitlivú plošnú asanáciu historického jadra mesta, kde po nedokončenej prestavbe týchto častí mesta obzvlášť budova divadla zostáva stáť ako monumentálny solitér bez akejkoľvek väzby na čiastočne zachované historické mestské prostredie.

Samotná asanácia častí staršej zástavby historického jadra významne narušila celistvosť mesta ako historického sídelného celku a tým narušila jeho identitu. Práve pre Nitru, ktorá stavia svoju povesť a slávu na starobylej minulosti, sú to doteraz nezacelené rany a problematika vyrovnaní sa s nimi bude predmetom riešenia tých jej predstaviteľov, ktorí k rehabilitácii stavebnej histórie mesta budú mať vzťah. Orgán ochrany pamiatkového fondu z tohoto titulu pokladá ich ustanovenie za pamätihodnosti za akceptáciu opodstatnenosti asanačných plánov minulosti v historickej stavebnej a urbanistickej štruktúre mesta, hoci svojou kvalitou a hmotou by predmetné budovy zaiste vynikli a mali plné opodstatnenie práve v tej dobe novo tvorených urbanizovaných priestoroch resp. územiach mesta.

Pri rozhodovaní o zaraďovaní týchto budov do zoznamu pamätihodností mesta, ktoré boli projektované a realizované ako solitéry, teda hrá svoju úlohu otázka rozlíšenia architektonickej kvality budov a ich umiestnenia do historického urbanizmu a historických štruktúr mesta. Zaradenie do zoznamu pamätihodností je v zmysle § 14 zákona NR SR č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov plne v kompetencii príslušnej samosprávy.

S pozdravom

PhDr. Peter Jurkovič
riaditeľ